

BIBLIA

Az októberi elmélkedéseket a Kiss család tagjai, Márta, Virág és József, a novemberieket Garay András készítette.

Október 5. — Évközi 27. vasárnap — Márk 10,2–16 — A szabadság felelőssége

Nehéz lehetett Jézusnak köztünk, emberek között bármit is megértetni, elfogadtatni Isten Országáról.

Talán úgy volt vele, mint apa a kicsi gyermekével, kinek magyarázza: Ne edd meg ezt a növényt, mert mérgező! A gyermek nem érti, mert még nem elég érett ahhoz, hogy felfogja a mondottakat.

Az Ószövetség népe sem volt érett ahhoz, hogy elfogadja az egynejlőség után a síríg tartó húséget is.

Mózes ezért engedte meg az elválást.

Jézus nincs tekintettel egy nemzetre „keményszívűségére”. Ő nem nemzetekhez, hanem egyes emberekhez, hozzád és hozzám. Azt az ős-valóságot, szeretetközösséget ültette lelkünk mé-

lyére, amit megtapasztalt Atyjával való kapcsolatában..

Istenképességünkben adódóan ezután az ősminta után éhezünk minden emberkapcsolatunkban.

Ha egy férfi és egy nő egymás iránti szerelme Szentháromság-mintájú, adni és elfogadni tudó, akkor és csakis akkor lesznek fel nem bomlóan egyek.

Mivel Isten a Szeretetet, amely csak összekötni képes, szétválasztani nem, csak az ember lehet a szétválasztó.

Csak azért tud házasságot felbontani, mert Isten, mint minden döntésünket, ezt is szabadságunkra bízta.

Az ember élete során hoz rossz döntéseket, házasságot tör, vétkezik. Bizo-

nyára mindnyájan ismerünk olyan embereket, akik ennek következményeit, lelki sebeit hordozzák. Feladatunk: úgy élni mellettük, hogy életünkkel, szeretetünkkel rámutassunk: Isten megbocsátja mindazok bűneit, akik megbánják, és új felismerésre térnek.

„Aki nem úgy fogadja az Isten Országát, mint egy gyermek nem jut be oda” – mondja Jézus tanítványainak.

Miért, hogyan fogadja a kisgyerek Isten Országát? Úgy, ahogy szülei fogadják, tanítják.

Jézus itt valószínűleg szimbolikusan értette a példázatot. Ahogyan viszonyul a gyermek szüleihez, úgy kellene viszonyulnia az embernek Istenhez. Előttém van az a kép, mikor kisfiunk 2–3 éves korában a templom lépcsőjének két méteres magasából karomba vetette magát, többször egymás után. Biztos volt benne, hogy elkapom. Ahogyan a gyermek ilyen ösbizalommal reábizza magát szülőjére, úgy kellene az embernek is reábiznia magát Istenre. Vállaljuk-e, hogy mint a gyermek kicsik leszünk (társadalmilag), s bele merünk-e „ugrani” abba a kalandba (előre nem látott útba), amit Jézus követésének hívnak?

Október 12. — Évközi 28. vasárnap — Márk 10,17–30 — A gazdagság mint akadály

Egyik egyházi egyetemen tanuló lányunk vitába szállt tanárával, aki azt állította, hogy gazdagság nem akadályozza Jézus követését. Gyermeünk dolgozatban fejtette ki közösségünkben tanult és magáévá tett nézeteit, és érdekes módon ötöst kapott rá. Ki tudja, miért.

Eljutottunk-e már odáig, ameddig a gazdag ifjú? Volt-e már olyan mélyről jövő, őszinte, tiszta szándékú nyugtalanság bennünk, hogy valami nem stimmel istenkapcsolatunkban, valami hiányzik még? Meg tudtuk-e valaha fogalmazni, mi kínoz, és borultunk-e már térdre Isten előtt?

A Törvényen nevelkedett gazdag ifjú a vallásos gazdagok önáltatásával hiteti el – főleg magával – hogy a parancsokat megtartotta. Nem tudta, hogy ha maradéktalanul megélte volna a „szeresd felebarátodat, mint önma-

gadát” főparancsot, akkor nem gazdagodott volna meg. Ezért lepődik meg annyira, amikor mennybe jutása akadályként Jézus a vagyonát jelöli meg. Szívesen vállalt volna plusz feladatokat, kegyes vallási gyakorlatokat, bizonyára az alamizsna összegét is duplájára emelte volna, de Jézus nem életünk alakítgatását kéri, Jézus az egész életünket kéri. Mindig arra mutat rá, ami elválaszt Tőle.

A gazdag ifjút a vagyona akadályozta Jézus követésében. Nálunk minden rendben van? Nem áll semmi Isten és közénk? Vigyázzunk, a vágyaink is elszakíthatnak Tőle. A nagyság, a hatalom, a gazdagodás utáni sóvárgás egyszerűen elhomályosíthatja azt az utat, amelyre talán egyszer már ráléptünk.

Andersen írja:

*„Mit ér, ha nagy vagy, gíjgászi nagy?
Ha bírodalmak császára vagy,
S bús szívedben örök a fagy?”*

A tanítványok is megijedtek Jézus kijelentésén, mert mindnyájan reménykedtek valamilyen földi kincsben, előnyhöz jutásban. De meg is vigasztalja őket, s ezzel minket is: ha önként adunk (barátságot, enniivalót, időt, figyelmet, pénzt) ugyanígy kapunk is vissza, ha nem többet. Jézus világában a szeretés velejárója a tisztas szegénység, de nem a nélkülözés, a nyomorúság.

Remélem mindenki megtapasztalta már, hogy mennyivel gazdagabb lett adása következtében lelkiekben.

Kiváltságaink féltése és őrizgetése helyett merjünk kockáztatni a szeretés, az adás világában! Erre lettünk elhíva!

Október 19. — Évközi 29. vasárnap — Márk 10,35–45 — „Aki nagyobb akar lenni, legyen a szolgátok...!”

1. epizód:

Kilenc éves lehettem. Botlik Bence táborában voltam. Egyik nap a gyalogtúrán hárman lemaradtunk, mert egyikünknek, egy kisfiúnak elveszett egy húszforintos, s lázasan kerestük, de csak nem akart megkerülni a pénzes-

ke. Közülünk a harmadik egy akkori „nagy” csoportvezető volt, így nem féltem, hogy esetleg eltévedünk majd, csupán szívből sajnáltam Balázst, aki fájdalmasan zokogott már hosszú percek óta, hisz elhagyta a heti költőpénzét. Balázs lekuporodott az útpadkára

sírni, így nem láthatta a következő mozzanatot: a csoportvezetőnk kivett egy húszast a zsebéből, majd lassan a földre pottyantotta. Egymásra mosolyogtunk. Átéreztem akkor, ott, kilenc éves fejjel, hogy most valami nagy dolog történik, s én is a részese lehetek.

Balázst odahívtuk, hogy nézzen csak oda, megtaláltuk a pénzét. Boldog volt. Már csak egyvalaki lehetett nála boldogabb: a csoportvezetőnk, aki némán figyelte örömminket, s kilencéves szintű párbeszédünket. A „nagyfiú” hallgatásából ösztönösen megértettem, hogy nekem sem kell kikotyogni, amit az előbb láttam. Csodáltam őt, felnéztem rá tettéért. Hálas vagyok a sorsnak, hogy tanúja lehettem egy kis csodának.

2. epizód:

Tíz év múlva. Tél. Hideg. Kedvetlenség. A vizsgaidőszak szele már fúj. Ágyhoz kötött, beteg ismerősöm már ezerszer hívott magához vendégségbe, hogy személyesen is láthasson. De nagyon messze lakik. Sose értem rá eddig. Most van időm, illene hát meglátogatni. Erőt veszek magamon. Elindulok. Szomorú vagyok. Arra gondolok, hogy miért mindig én? És hogy megint lemondok egy kétnapos hétvégi pihenésről.

Tudom, hogy örömet fogok szerezni Jolinak az érkezéssel, ezért megveregetem a vállam. Ugyanakkor undorodom magamtól, hisz nem őszinte, tiszta jókedvvel indulok. Az jár a fejemben, hogy büszke lesz rám, s ezért megéri „szenvednem” . . .

Bettoppanok az Idősek Otthonába. Megcsap az igazi szenvedés atmoszférája, s az én életem a másodperc tört része alatt eltöri, elfelejtődik. Rettentően szégyellem magam. Szemtelenül fiatal vagyok, és egészséges a sok megtört életű ember között. Szemükből végtelen szomorúság, egyhangúság sugárzik. Lassan tudomást veszek az elmúlásra való készülődésről. Fáj. Fáj szembesülni az élet árnyoldalaival.

Meglátom levelezőtársamat, Jolit, s torz kis testét. Sírom kell. Beszélgetni kezdünk. Nyugodtsága átsugárzik rám is. Alázata végtelen a sorsával szemben. De nem is tehet nagyon mást. Képeslapokat fest, ruhákat köt más embereknek.

Aztán megismerem Joli édesanyját, a nyolcvanéves Etelka nénit. Ő a saját életét tette fel a lánya ápolására. Egy egész élet. Ahogy belegendolok, bele is borszongok. Látja rajtam, hogy sajnálom emiatt. Aztán örömmel mesélni kezd, nehogy azt higgyem ám, hogy ő boldogtalan. Hosszan mesél a férjéről, gyerekekről, közös életükről. Szép lassan csodálni kezdem. Talán kicsit irigyelni is, hogy honnan a csudából van neki ekkora hite és energiája. A közös éneklés után mélyen hálát adok, hogy ismerhetem őket, s erőt meríthetek életükből.

Csak egy hétvégéről mondtam le, de mennyivel többet kaptam? Ők nagyon, de nagyon sok programról mondtak már le életükben Joli betegsége miatt, s mégis sugárzik belőlük az, amit oly sok ember tán sose talál meg. Etelka néni csak ámulok és bámulok, hogy képes volt mindenki szemében csak „cselédként” leélni egy életet, de Istenem, a te szemedben, ugye, ő ELSŐ? Csakúgy, mint oly sokan mások, akiket nem veszünk észre...

Október 26. — Évközi 30. vasárnap — Márk 10,46–52 —

A csoda értelme – az értelem látása – a látás csodája

Nem volt szándékomban cím gyanánt szójátékot írni, épp ellenkezőleg: gondolataim vezérfonalát próbáltam kijelölni.

A CSODA: A szentírás számos helyén találkozunk Jézus csodatetteivel (kenyérszaporítás, gyógyítások, a víz borrrá változtatása). Nem vitatom; valószínű, hogy ott és akkor minden úgy történt, ahogy olvassuk. A csodák értelmezésével, magyarázatával, esetleg félremagyarázásával kezdődnek a problémáim, aggódásaim. Félek a hangsúly-eltolódásoktól. Most valaki mondhatná: ennyi kétség után miért merek véleményt mondani. Talán megéri. A lényegre térve: a Biblia csodáival kapcsolatban számtalanszor hallottam, éreztem a következő gondolatokat, mondatokat: „Isten mindenható. – Ő megteheti. – Ne kételkedj! – A Biblia minden betűje igaz. – Te is buzgón imádkozz, kérj, veled is megtörténhet. – Ha mégsem, azt már Isten tudja, hiszen mindenható.” A kör bezárult. Az ilyen, s ehhez hasonló, Istent nagyon

dicséző és magasztaló gondolatok szinté felmentik az embert, ezzel nagy szakadékot képezve a nagy és mindenható, mindenért felelős Isten és a nagyon kicsi, sokszor vétkes és bűnös ember között.

AZ ÉRTELEM: Jelen esetünkben, Bartimeusnál mit mond számomra a misztikamentes, szerető Istenre figyelő, józan emberi értelem? A csoda, a gyógyulás, a változás nem kívülről vagy felülről jön, hanem a beteg-vak-gyarló emberből, BELÜLRŐL. És Jézus ehhez ad segítséget. A történet kulcsmondata: „Mit tegyek veled??”

Ha Bartimeus akkor így válaszol: „Uram, adj egy kosár pénzt, mellé egy kényelmesebb széket, napernyőt is mellé!”, valószínűleg megkapná a Mindenhatótól, majd mindenki megy a maga útján. Mint tudjuk, nem így történt, és ez a valódi csoda: ha az ember belülről tud megváltozni szabad akaratából. Isten ehhez mindig ad segítséget. Isten sohasem tesz ellenünk, szabadon

idézve Dombi Feri bácsit: „Isten helyettünk semmit, velünk és értünk mindent.” Az eddigi gondolatokat, remélem, jól alátámasztják a Szentírás szavai: „Akinek van, annak még adnak, akinek nincs, attól még azt is elveszik, amije van.” Rideg, kemény, könyörtelen szavak, de nagyon jól mutatják Isten ügyének komolyságát, az emberbe vetett reményét: „Menj, és többé ne vétkezz!”, máshol: „Kelj fel, és járj!”

LÁTÁS: Bartimeus vagy – Ott ülsz az út szélén – Emberek, zaj – Nagyobb zaj, tömeg – Reménytelenség – Mégis bízol, kiabálsz – Egyre hangosabban – Leintenek. Mint oly sokszor. MOST nagyon érzed – lelki szemiddel látod a REMÉNYT. Kiabálsz – Mersz ellenkezni – És – jól érezted – Magához int. Nem látsz, de érdekes, hogy mégis jól tájékozódasz – Eléje mész – Kérdez – TE DÖNTESZ és LÁTSZ!!!

Mész vele te is az úton – Vele vagy – Hirdeted, hiszen látsz!

TÉNYLEG HIRDETED? TÉNYLEG JÓL LÁTSZ ?

November 2. — Halottak napja — Jn 6,37–40 — Halál és élet

A halálról beszélni a mai magyar társadalomban illetlen dolog, hiszen az valami nem kívánatos, nem divatos, nem eladható. Jobb, ha visszaszorul a magánélet sáncai közé. Aki ma gyászol, védtelenné vált. Ma el kell rejteni a fájdalmakat. Légy happy! De ettől a tény még tény marad. S ha azt nézzük, hogy a média milyen közel hozza a

balesetek, háborúk, betegségek és az éhezés világát, megtapasztaljuk az ember védtelenségét a halállal szemben. Ahogy az életkorban haladunk, először csak egy nagyszülő hiányzik a családi fényképekről, aztán egy szülő, egy jó barát, egy iskolatárs, és végül már mi is ott állunk a lét és nemlét kapujában.

És itt egy elágazó ponthoz érkezünk. Vagy azt mondjuk, hogy az élet után nincs más, és a halállal vége mindennek, vagy – vallásos emberek lévén – hiszünk valami túlvilági folytatásban. Az elágazó pontok életfilozófiákat jelentenek. Az első válasz következmény: Egyszer élünk, élvezzük ki ennek az életnek a lehetőségeit! Fo-

gyasszunk, birtokoljunk, vegyük el az élettől mindazt, amit kínál. A második válasz rögtön újabb elágazó pontot is jelent: Hiszünk ugyan a túlvilági folytatásban, de mi alapján lehetünk biztosak benne? Az egyik – mondjuk, hagyományos – elképzelés szerint Isten törvényeit meg kell tartanunk, törekednünk kell a bűn nélküli életre, és bízunk Istenben, hogy hozzá kerülünk. Ez az Isten szigorú, ítélő, igazságos. Ő a pantokrátor, a jobbra vagy balra állítás ura. A másik – mondjuk, liberális – elképzelés szerint Isten mindenkiben talál valami jót, vagy ad – ha a halál pillanatában is – olyan „kegyelmi” lehetőséget, hogy kifejezhetjük ragaszkodásunkat hozzá. Ez az Isten szerető, nem mérícskélő, mai teológiai nyelven: „anyai apa”.

A két válasz lehetősége itt is két életfilozófiát jelent. Az elsőben: Éljen fegyelmezetten, legyen világos erkölcsi mércéd – amit kialakíthat az Egyház előírása vagy egy lelkeségi mozgalom tanítása: a létazonosság a magatartás-

azonosság egyenes következménye. A másodikban: a létazonosság független a magatartástól, hiszen Isten utánamegy az elcsatangolt báránynak, és megkeresi az elgurult dénárt. Tehát nem is olyan nagy baj az elcsatangolás. Ennek következménye: Élünk úgy, mintha az első elágazó pontnál a „mindennek vége” választ adtuk volna. A hívő emberek gondolkodását ma a „liberális” elképzelés uralja, és mindezt segíti a teológia és az Egyház. Még a Bibliához sem fordulhatunk eligazításért, hiszen mindkét álláspont védhető az Írással. Mert a „hagyományos” elképzelés szerinti feszített és fegyelmezett életet nem kívánjuk már élni. S ha ezt elvárjuk, kiürülnek a templomok, vagy lemorzsolódnak a kisközösségi körök.

A következmények napnál világosabbak. A hívő és nem hívő embert a mindennapi életben nem különbözteti meg jóformán semmi. Nem látjuk, hogy a világ mai dolgaiban a jézusi tanítás társadalomformáló erővé válna. A világ pedig az emberi önzés, a birtoklá-

si vágy és élvhajzás következményeként az emelkedő tengerszintek, a 40 fokos nyári hőség, a terrorizmus és még ki tudja, milyen katasztrófák felé halad. Vállat vonhatunk: elég a napnak a maga baja, és Isten majd elrendezi a világ dolgát. De ez már a közöny világa. A kérdést ma konkrétan ki kell mondani: Hogyan lehet rábírn az embert, az emberiséget, hogy abbahagyja ezt az önsorsrontást?

És itt is van újra egy elágazási pont: vagy kényszerek lesznek (fogyasztás-, energia- és szaporodás-korlátozás stb.), vagy az ember a jézusi útra lép. Azaz: megvalósítja az osztozás, az önkorlátozás és a szolgálat társadalmát, ahol az emberek egyenlőségben és szeretetben élnek. Ma nagyon nehéz ehhez teológiai alapot találni a meglévő keresztény paradigmákban. Csak a mai evangéliumban tudunk bízni: Jézus tanítása és az Atya akarata összhangban van. S aki az örök életében bizonyosan akar lenni, az a jézusi étellel biztosan megváltja a beszállókarttyát.

November 9. — Évközi 32. vasárnap — Jn 2,13–22 — Árnyék és fény

A jézusi magatartás egyik lényeges eleme az erőszakmentesség, hiszen aki szeret, az nem lehet erőszakos, nem bánthat más, nem verekedhet, nem okozhat kárt másnak. Most mintha egy egész más Jézust látnánk: dühös, s dühében erőszakhoz nyúl. Végre egy momentum, mellyel a magunk erőszakosságait is igazolhatjuk. A helyzetet csak tovább rontja, hogy a művészetek és a Jézus életéről szóló filmek ezt a jeleneget nagyon dramatizálják. Végre egy esemény, tömegjelenet, végre valami akció. Az akciófilmek világában enélkül még Jézusról is nehéz filmet eladni.

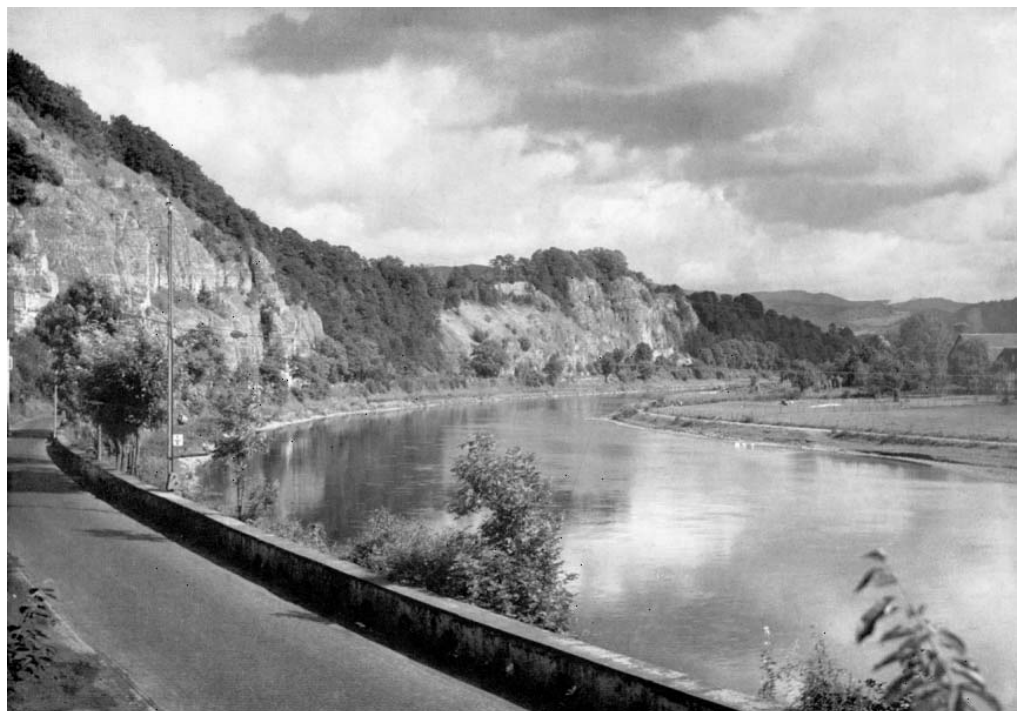
Aztán megpróbáljuk védeni a mundér becsületét: még a legjobb ember is elveszti néha a fejét, hiszen Jézusban egyszerre volt isteni és emberi természet, és most az emberi természet kerekedett felül benne. Vagy így: Igaz, hogy felborította az asztalt, de embert nem bántott, és a kötelet is csak a marháknak szánta.

A kérdést tovább bonyolítja, ha elvonatkoztatunk a konkrét helyzettől, és azt kérdezzük meg: Szabad-e egy nagyobb (teljesebb, igazibb, sőt Jézus esetében egzisztenciális) értéket úgy védeni, hogy az értékkel ellentétes eszközökhöz nyúlunk? Vagy arányok kérdé-

se minden: ez a cselekedet még belefér, de más már nem fér bele? És akkor hol a határ?

A kérdést segít eldönteni, ha önmagunkba nézünk. Van az Isten, a maga kitárulkozó, önmagát odaajándékozni kívánó szeretetével. Állandóan közvetíti önmagát, ahogy a Nap adja az éltető sugárzást. És vagyok én, ki védőpajzsokat húzok e sugárzás elé. Ezek az én pénzváltó asztalaim, zsigbásárom, ezek a galambok és a marhák. Ezeket nemcsak védekezésből emelem magam elé. Azt

látom, hogy ezek kellene, hogy mindenki így csinálja. Ez hagyományozódik át énám is, s sokszor csak követem a kulturális, vallási automatizmusokat, amelyeket a nevelés, a vallási közeg és saját magam elképzelései raknak Isten és magam közé. Így működök, így szocializálódtam. És senki nem mondja, hogy ne így csináljam. Sőt, aki nem ezt csinálja, az gyanús, olyan eretnekféle, akarnok, rendzavaró. És nemcsak az Isten felé húzok védőpajzsokat, hanem a másik ember felé is. Sokszor a felesé-

gem vagy férjem és gyermekeim felé is. Azok felé, akik jó szót, vigasztalást, osztozást, segítséget remélnék tőlem. Ott is kirakom az asztalaimat, és odaterelem a juhaimat. És – mindkét esetben – azt hiszem, hogy valami nagyon Istennek tetszőt, valami nagyon vallásosat csinállok. De beszéljünk a védőpajzsokról: ezek részben elméletiek, részben a mindennapok gyakorlata.

Az Istennel szemben: Isten az Egyházon keresztül ismerhető meg, és ott mondják meg, milyen az Istennek tetsző élet. Az ottani szertartások biztosítják az istenkapcsolatot. Elégedjünk meg azokkal. Két Miatyánk, öt Üdvözlégy, és a dolog rendben van.

November 16. — Évközi 33. vasárnap — Mk 13,24–32 — *Lustaság és sürgetés*

A halogatás a tett halála – tartja a közmondás. Az ember a végletekig elhúzza a határidőket, állandóan lemaradásban van, lusta, kényelmes. Nemcsak a dolgait, de önmagát sem rakja rendbe. Sem mentálisan, se fizikailag. Időnként persze vannak fellángolások, fogadalmak, de hosszú távon minden marad a régiben. Tennivaló meg van bőven. Mit lehet tenni az emberrel, hogy összeszedje magát, hogy komolyan vegye az életét, komolyan vegye azt a sok feladatot, ami rá vár?

Ez a kérdés Jézus korában is felmerült. Az Isten Országá-programmal induló Jézus (és az utána következő egyház, melynek hatása e vasárnapi szövegen érezhető) ezzel az emberi gyöngeséggel szemben legtöbbször tehetetlen, hiszen az emberi szabadságot tisztelő eszközei nagyon is korlátozza. Ne firtassuk most az, hogy vajon Jézus szavait adja-e itt vissza az evangélium, vagy nem, hiszen tőle távol állt bármilyen fenyegetés. Viszont Jézus tudja, hogy az Atya korlátlan ura a teremtett világnak, s a világ vége potenciálisan kódolva van. Mivel az Isten Országá annyira fontos, olyan egyértelmű megoldás az akkori (és mai) emberiség gondjaira, ezt a programot csak az emberek hajthatják végre, hiszen mindez róluk szól és értük van. Tehát nincs ideje a halogatásnak. S az a vallási, politikai kultúra, amelyben ezek a mondatok elhangzanak, fogékony volt erre a fel-

Vagy az emberekkel szemben: Mindenki megérdemli a sorsát. Azért vannak intézmények, hogy a szociális gondokat ők oldják meg. Ez nem az én feladatom. Fizetek adót, ezzel járulok hozzá a közterhekhez. Ez az én pénzem, időm, lehetőségem, és maximum a családomnak van hozzá köze. Kicsi pont vagyok én a világban, hogy hatással legyek.

Ezeket lehet folytatni, s ki-ki személyessé teheti ezt a mai vasárnapon. Asztalaimon szépen gyűlik a váltópénz, és galambjaim is alig férnek a kalitkában. De nézzünk önmagunkba. Nem kellene jönnie valakinek, aki itt rendet csinál?! Az én életemben. Mert én erre képtelen vagyok, sőt nem is gondolom, hogy

nincs rend. Hiszen pénzváltó-asztalom szépen el van rendezve minden, stószokban állnak a pénzek, a váltók, és galambjaimat is most ettettem meg. És nézzétek, milyen tisztán tartom a kalitkát! Nem kellene jönnie valakinek, aki elmagyarazza, hogy ezek a védőpajzsok gátolják az igazi fényt. Bár fény jön így is, csak nem az igazi. Kellene jönnie végre valakinek, aki kiszabadít! A Szabadítónak, Isten Lelkének.

Egyik barátunk beteg szemekkel született. Látott, de homályosan. Felőtt korában merték csak megműteni, mert a műtéti technika akkor tette ezt lehetővé. Első mondata az volt: Nem is gondoltam, hogy ilyen szép a világ.

szólításra. Látjuk is az ösegyház életében.

Mi meg úgy vagyunk a jelekkel, mint amikor a mesében farkast kiáltottak a pásztrok. Az elmúlt 2000 évben rengeteg jel volt: járványok, millenniumok, háborúk, égi jelenségek, meteorológiai kilengések. De nem volt világvége, bár évtizedenként jósolják újra és újra. Így már „védettek” lettünk a jelekkel szemben, a ma kétségkívül más kockázatú jeleire is. Meg kell kérdeznünk magunktól: Miért csak a jelek és a „fenyegetés” hatására tesszük rendbe magunkat? Miért nem elég a belátás, a szép szó? Miért kell vendégnek jönnie, hogy rendet rakjunk otthon? Miért kell kifulladnunk, hogy komolyan vegyük az egészséges életmódot? Miért kell eljönnie a Karácsonynak, hogy együtt legyen a család? Miért csak komoly feszültségek után vagyunk képesek egymással beszélgetni? Miért kell valami tragédiának történnie, hogy visszataláljunk Istenhez? „Rendezni végre közös – és személyes – dolgainkat”, szólít fel József Attila is. Vegyük hát sorba a rendbe tenni valókat.

Rendbe kell tennünk az *értékrendünket*. Mi az, ami fontos, Istennek tetsző. Ami előremozdítja az ő országát. A megtérés mindig időszerű.

Rendbe kell hoznunk *kapcsolatainkat*. Minden ember felé egyformán kell sugározniunk a jézusi üzenetet, barátságosnak és kedvesnek kell lennünk.

Nem engedhetjük meg magunknak a rossz házasság, rossz szülő-gyerek kapcsolat, a rossz közösség luxusát.

Rendbe kell tennünk *időnket és pénzünköt*. Ma ezek felhasználásában túlságosan csak magunkra vagy a családkra gondolunk. A fogyasztás mókuskerekéből nehéz kilépnünk. Pedig kis összefogással, kis önzetlenséggel komoly eredmények születnek. Kellene közösségi központ, kommuna, kollégium, öregek otthona. Jézusi munkahelyek, vállalkozások.

Szembe kellene néznünk saját *személyiségünk* hiányaival és gyengeségeivel. A rossz kommunikációval, az együttműködésre való képtelenséggel, a türelmetlenséggel, a merevséggel, a rossz szokásokkal és a negatív gondolkodással.

Rendbe kellene hoznunk *érzelmeinket*, és megtanulnunk kimutatni őket. Simogatni, nevetni, átölelni. Osztolni a fájdalommal, szolidárisnak lenni a bajban. Tudni vigasztalni, jókedvre deríteni, életörömet sugározni. Odaadottnak lenni a szerelemben, a barátságban.

Rendbe kellene hoznunk *viszonyunkat a politikával, az egyházzal, a civil értékekkel*. Tanítani, félelmeket osztani, jelen lenni, tisztán látni és láttatni.

Bárhova nyúlunk, hatalmas munka áll előttünk. De a tét is hatalmas. „Az Embernek Fia magához fogja gyűjteni a kiválasztottakat.” Azokat, akik rendbe tették önmagukat.

November 23. — Krisztus Király ünnepe — Jn 18,33–37 — *Király és szolga*

Nem kell elfogultnak, rosszindulatúnak, a kákán is csomót keresőnek lennünk ahhoz, hogy lássuk: ez a világ nem jól működik. Hogy a kikényszerített vagy választott uralkodók nem járnak sikerrel. Az emberiség mindig olyan kormányzatot (ha úgy tetszik, királyságot) kívánt, ahol béke, bőség és boldogság van, ahol az ember biztonságban élhet. Mintha

egyre messzebb kerülnénk az áhított dologtól. A társadalomban tapasztalható visszasságok orvoslására tett erőfeszítések nem hoznak eredményt. Nincs béke, nincs biztonság, nincs boldogság. Éhezünk, kiszolgáltatottak vagyunk, nyakunkon a bűnözés, a környezet elpusztítása. És ahogy uralkodnak rajtunk, mi is uralkodunk másokon. Kinek mi jut. Uralko-

dunk a családon, a házastárson, a beosztotton, a környezetben. Mindenki arra törekszik, hogy valahol – bármily kis szegletében is a világnak – ő legyen a király; ahol a hatalmi játszmákat ő játssza, ő osztja a kegyet, ő határozza meg mások sorsát. „Amint fenn, úgy lenni!” – hangzik az ősi bölcsesség. És mivel a világ ilyen, Istent is ilyennek gondoljuk.

Jézus tanításának középpontjában Isten Országá állott. Milliók imádkoznak is érte, és úgy képzelik, hogy az a mennyországban vagy az emberi szívekben van. Kevesen gondolják csak azt, amit Jézus folyamatosan hangsúlyoz: Isten Országá köztetek van, Isten Országá általatok jön létre. Hogyan? Úgy, hogy az ember által alkotott törvényeket felváltjuk Isten törvényeivel. Úgy, hogy saját életünket, személyiségünket nem az evilági létharchoz, hanem Isten Országának követelményeihez igazítjuk. Úgy, hogy közöttünk az az első, aki szolgál. Ez bizony gyökeres változás. Jézus joggal mondhatta Pilátusnak: Ez annyira más, mint amit ti a világról képzeltek, hogy ez nem e világból való. A világból ez nem következik. Ez csak az istenképességünkől következik, és abból a belátásból, hogy Jézus tanításának kibontásával, az Ő igazságának követésével Isten Országá (Királysága) megvalósítható.

És nem is a sötétben tapogatózunk. Az ősegyház élete, az elmúlt kétezer év számos kezdeményezése és megvalósulása, egyes kiségyházak gyakorlata, sokszor nem is vallási alapon működő kommunák és életközösségek – mind- mind biztató jelek. S bizony, elérzékenyül az ember, amikor Tábor városa főterén ma is látja azokat a kőasztalokat, amelyekre mindenüket kitétték az emberek, vagy a valdenses életéről olvas. A hatalmi viszonyok mindezeket elsöpörték. Rosszak a tapasztalatok. De nemcsak lustaságunkat, döntésképtelenségünket és hitetlenségünket takargatjuk azzal, hogy állandóan arra hivatkozunk: ezt úgysem hagynák. Jézus – ilyen szintű – követéivel szemben tényleg ellenséges a társadalom. Nemcsak papírsárkányokkal hadakozunk? A sokunk által ismert „krisnások” élete Somogyvámoson csak egy állam által is jóváhagyott turisztikai látványosság, a demokrácia kirakata? Jehova Tanúinak negyvenezer fős kongresszusát csak a budapesti szállodakapa-

citás kihasználása érdekében engedélyezték? Az egyházi vezetők nyilván feltételeknek, és nem örülnek semminek, ami Istenről nélkülük szól.

A családi élet legemlékezetesebb pillanatai azok, mikor egy kisgyermek feltétlenül bizalommal van a szülei iránt. Mikor beleugrik a vízbe, vagy leugrik a lépcsőről a szülői karokba. Ugye elkapsz? Bizonytalanokodik. Aztán nagy bátorságot vesz. Hiszen a kéz erős, a hang biztató, a tapasztalatok jók. És ugrik.

A kérdés az, tudunk-e egymás számára ilyen erős karokat, bizalmat és biztatást jelenteni? Hisszük-e azt, hogy Isten Országá megvalósítható? Hisszük-e, hogy ez az az uralom a földön, melyre az emberek vágnak? Ismerjük „A király új ruhája” című mesét. Lehet, hogy csak egy kis szabóinasnak kellene elkialtani magát: Meztelen a király! S elkezdni – akár-e folyóirat hasábjain – felelősen gondolkodni arról, mit és hogyan kellene ma lépni az Isten Országá megvalósításáért.

November 30. — Advent első vasárnapja — Lk 21,25–28.34–36 —

Rémálom és valóság

A mai evangéliumi részlet csaknem megegyezik a két héttel ezelőttivel. Ha az ember figyelmesen olvassa a Bibliát, látja, hogy a végidőre vonatkozó, sokszor fenyegető szakaszok bőségesen előfordulnak. Legyen szó akár az Új-, akár az Ószövetségről, a páli levelekről, János Jelenéseiről nem is beszélve. Az ember ma mindezt kortörténetnek vagy merő pszichológizálásnak gondolja, és bizony többnyire elereszti a füle mellett. S bár a jelek végigkísérték az emberi történelmet, a mai korra mindez annyira felfokozódott, hogy már nem lehet egy vállrándítással elmenni mellettük. Foglaljuk hát össze, mit ír az Újszövetség az utolsó napok jellegzetességeiről.

„*Nemzet nemzet ellen támad, és ország ország ellen.*” Soha ennyi, ilyen pusztító és ilyen értelmetlen háború nem volt, mint az elmúlt száz évben. Az utóbbi évek leszerelése ellenére tízezer atomtöltet maradt meg, s egyre többen törekszenek a nukleáris fenyegetésre.

„*Éhínségek lesznek.*” Elég csak Fekete-Afrika nyomorára gondolni. ENSZ-jelentések szerint 800 millió ember küzd meg naponta a betevő falattért, egy pohár vízért.

„*Döghalálok, járványok lesznek.*” AIDS, rák, depresszió, allergia – soha nem látott méreteket öltött. Az orvostudomány minden eredménye ellenére – elsősorban Afrikában – csökken az át-

lagéletkor. Az emberi szervezet 120 évre van „megteremtve”. Az, hogy ebből csak hetven évet élünk meg az életmódunk miatt, ugyancsak felér egy járvánnyal.

„*Az emberek pénzsóvárgók lesznek.*” Gondoljunk csak a duchrow-i pezsgős pohárra, és hogy a globalizáció mennyire felfokozza a társadalmi egyenlőtlenséget.

„*Szüleik iránt engedetlenek.*” Soha ilyen mérvű nem volt a generációk meg nem értése és szembenállása, és az ellenkezés a társadalom törvényeivel szemben.

„*Kegyetlenek (féktelenek).*” Az erőszak eddig ismeretlen kegyetlenségű lett. Az emberi érzések nélküli durva, erőszakos világ, a letaposás, lenyúlás mindennapjaink részévé vált. A hétköznapi erőszak minduntalan visszaköszön a közlekedésben, az utcán és a munkahelyen.

„*Természetes vonzalom nélkül való.*” Ma mintha a deviáns lenne a követendő, a trendi. Az emberi kapcsolatokban a szeretet, megbecsülés, tisztelet hiányától fuldokolunk. A másság mindenáron való hangoztatása, az emberi szabadságra hivatkozva építés nélkül rombolni családot, nemzetet, valást – sokak életfilozófiája.

„*Megvan az Isten iránti odaadásnak a látszata, de megtagadják annak erejét.*” A vallások sokszor képmutatók, és az emberek csak lepelként ta-

karóznak velük. Pedofília, erőszak, hazudozás, az emberi méltóság semmibe vétele – mintha megszapordtak volna.

„*A Föld pusztítása.*” Mára hivatalos szervek is bejelentették az időjárás végletes megváltozását, és megkongatták a vészharangot. Az emberiség, s benne hazánk ökológiai lábnyoma lelóg a térképről, a jelen viszonyok folytatódása esetén bolygónk hosszú távú sorsa bizonytalan.

„*Nem veszik figyelembe a fenyegető veszélyt.*” Ma mindenki másra mutogat. A szegények a gazdagokra, és fordítva. A kisemberrel meg elhitették, hogy tehetetlen, így hát nem is tesz semmit. A fentieket elbagatellizálják, felesleges riogatásnak tartják. Minden marad a régi. „Ej, ráérünk arra még!”

A sor nyilván folytatható, de az átgondoláshoz ez is elég. Utolsó idők, vagy csak társadalmi, politikai és tudományos kihívások? Mindenki hite és vérmérséklete szerint válaszolhat erre, de a választ nem lehet megspórolni. Még a Karácsonyra készülésben sem. Hiszen a betlehem Gyermeke épp azért jött, hogy mindez ne így legyen. Így minden Karácsony egyre aktuálisabban teszi fel a kérdést: Emberek, mit tettek, mit tesztetek? Adventi készülődésünk segítse saját személyes felelősségünk meglátását is. Ez bizony virrasztást igényel.